

Karolina Cyran Juraszek

Jak zdobywać środki na działalność spółdzielni socjalnej w sferze pożytku publicznego

Karolina Cyran Juraszek

Jak zdobywać środki na działalność spółdzielni socjalnej w sferze pożytku publicznego

WYDAWCA

Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych
ul. Jasna 1, 00-013 Warszawa
biuro@ozrss.pl, <http://ozrss.pl>

Publikacja wydana w ramach projektu pt . „Spółdzielnia nie jest tylko przedsiębiorstwem. Wsparcie doradczo-szkoleniowe dla kadr spółdzielni socjalnych w Polsce” realizowanego przez Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

SKŁAD

Urszula Kaźmierczak

DRUK

Instytut Wydawniczy "Książka i Prasa"
ul. Twarda 60, 00-818 Warszawa

NAKŁAD

800 egz.

Warszawa 2012

ISBN

druk 978-83-62744-57-2

pdf 978-83-64496-00-4
ePub 978-83-64496-01-1
mobi 978-83-64496-02-8

Wstęp

Ekonomia społeczna (inne nazwy to: przedsiębiorczość społeczną lub gospodarka społeczna) zyskała w ostatnich latach bardzo na popularności, głównie za sprawą środków z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz związanych z tym akcjami informacyjno/promocyjnymi. Choć mówi się o niej coraz więcej, nie zawsze wiemy jednak, czym tak naprawdę jest. Spróbujmy więc pokrótce to zagadnienie sobie przybliżyć.

Czy spółdzielnia socjalna jest przedsiębiorstwem społecznym?

I czym jest ekonomia społeczna?

Odpowiedź jest jedna. Oczywiście że spółdzielnia **socjalna jest przedsiębiorstwem społecznym.** Albowiem, choć nie ma jeszcze w naszym kraju definicji przedsiębiorstwa ekonomii społecznej to za taki podmiot powszechnie uznaje się podmiot, który realizuje działania społeczne za pomocą mechanizmów ekonomicznych. Podmiotem takim może być na przykład podmiot gospodarczy (np. spółdzielnia socjalna), którego działalność ma pozytywne społecznie skutki; firma, która społeczne cele realizuje, zatrudniając osoby wykluczone bądź zagrożone wykluczeniem również wpisuje się w nurt ekonomii społecznej lub organizacja pozarządowa, która zdobywa środki na swoje społecznie użyteczne działania, prowadząc działalność ekonomiczną (niekoniecznie związaną merytorycznie z celami społecznymi).

Cele społeczne można również definiować dość szeroko. Najczęściej spotykane jest tu myślenie o integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem: bezrobotnych, niepełnosprawnych, po terapii związanej z uzależnieniem, opuszczających zakłady karne itd.

Co mówi prawo?

W naszym kraju istnieje dość szeroki katalog podmiotów, które możemy nazwać podmiotami ekonomii społecznej. Działalność każdego z nich regulowana jest jednak innymi przepisami prawa. Możemy tu wymienić:

spółdzielnie socjalne (w tym spółdzielnie socjalne zakładane przez osoby prawne), działające na podstawie ustawy o spółdzielniach socjalnych i prawa spółdzielczego,

organizacje pozarządowe (stowarzyszenia i fundacje) prowadzące działalność ekonomiczną (w postaci działalności gospodarczej czy wyodrębnionego podmiotu, np. spółki z o.o. lub akcyjnej, niektórzy zaliczają do tego grona również organizacje pozarządowe prowadzące w sposób stały i regularny odpłatną działalność statutową), działające na podstawie ustawy o stowarzyszeniach, ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawy o fundacjach,

centra integracji społecznej (CIS), działające na podstawie ustawy o zatrudnieniu socjalnym,

zakłady aktywności zawodowej (ZAZ), działające na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,

spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych oraz spółdzielnie osób prawnych, działające na podstawie prawa spółdzielczego,

towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, działające na podstawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej,

spółki z o.o. i spółki akcyjne działające w celach społecznych nie dla zysku.

Na dzień dzisiejszy nie istnieje jeszcze w Polsce prawo, które regulowałoby działania wszystkich przedsiębiorstw społecznych bez względu na ich formę

prawną. Natomiast od dłuższego już czasu trwają prace nad ustawą, która podmiotom realizującym cele społeczne za pomocą działalności gospodarczej nada status uprawniający pod pewnymi warunkami do wielu ulg i uprawnień.

Na potrzeby niniejszej publikacji w dalszych częściach skupimy się na **spółdzielniach socjalnych** jako pewnego rodzaju przedsiębiorstwa społecznego i omówimy możliwości finansowania działalności takiego przedsiębiorstwa z pominięciem działalności gospodarczej.

Przedmiot działalności spółdzielni socjalnej:

Przedmiotem działalności spółdzielni socjalnej jest **prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków.**

Spółdzielnia socjalna działa na rzecz:

społecznej reintegracji jej członków przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu,

zawodowej reintegracji jej członków przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy - **a działania te nie są wykonywane w ramach prowadzonej przez spółdzielnię socjalną działalności gospodarczej**

Spółdzielnia socjalna może prowadzić **działalność społeczną i oświatowo-kulturalną** na rzecz swoich członków oraz ich środowiska lokalnego, a także **działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych** określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Statutowa działalność spółdzielni socjalnej

Statutowa działalność spółdzielni socjalnej w części obejmującej **działalność w zakresie społecznej i zawodowej reintegracji oraz działalność, społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków oraz ich środowiska lokalnego, a także działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych** określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie **nie jest działalnością gospodarczą** w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i **może być prowadzona jako**

**statutowa działalność odpłatna
i nieodpłatna.**

Działalnością nieodpłatną pożytku publicznego jest działalność prowadzona przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, za które nie pobierają one wynagrodzenia.

Może to być np. realizacja zadań zleconych przez organy administracji publicznej w konkurach organizowanych przez gminy i powiaty.

Działalnością odpłatną pożytku publicznego jest działalność **w zakresie wykonywania zadań należących do sfery zadań publicznych, w ramach realizacji przez organizację** pozarządową oraz podmioty kościelne, celów statutowych, **za którą pobiera wynagrodzenie.**

Działalnością odpłatną pożytku publicznego jest również sprzedaż towarów lub usług wytworzonych lub świadczonych przez osoby bezpośrednio korzystające z działalności pożytku publicznego, w szczególności w zakresie rehabilitacji oraz przystosowania do pracy zawodowej osób niepełnosprawnych, a także sprzedaż przedmiotów darowizny na cele prowadzenia działalności pożytku publicznego.

Z działalnością odpłatną statutową mamy do czynienia gdy:

pobierane wynagrodzenie, **nie jest w odniesieniu do działalności danego rodzaju wyższe** od tego, jakie wynika z kalkulacji bezpośrednich kosztów tej działalności, lub

wynagrodzenie osób fizycznych z tytułu zatrudnienia przy wykonywaniu statutowej działalności nieodpłatnej oraz działalności odpłatnej nie przekracza 1,5-krotności przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa GUS za rok poprzedni.

Wsparcie w zakresie, dotacji oraz usługi lub doradztwo w zakresie finansowym, księgowym, ekonomicznym, prawnym i marketingowym; przeznaczone na realizację **działalności w zakresie społecznej i zawodowej reintegracji oraz działalność, społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków oraz ich środowiska lokalnego, a także działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych**, nie stanowi pomocy publicznej, z tym że kwota wsparcia nie może przekroczyć kwoty stanowiącej równowartość kosztów działania spółdzielni socjalnej, pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności gospodarczej.

Finansowanie bezzwrotne a zwrotne dla spółdzielni socjalnych

Podstawowe pojęcia i różnice

Czym jest finansowanie bezzwrotne?

W obecnym jeszcze (czyli w latach 2007-2013) okresie finansowania dopuszczalne są dwie formy wsparcia finansowego ze strony środków UE. Finansowanie bezzwrotne i zwrotne. **W tej części skupimy się na wsparciu finansowym bezzwrotnym.**

Taka forma wsparcia związana jest ze znanym i stosowanym powszechnie mechanizmem dotacyjnym. Polega to z grubsza rzecz ujmując na tym, iż instytucja (beneficjent) która złożyła wniosek o współfinansowanie inwestycji ze środków UE i otrzymał od instytucji kontraktującej zgodę (podpisał umowę) na realizację przedsięwzięcia, może liczyć na bezzwrotną pomoc w postaci dotacji sięgającej, w zależności od programu, nawet do 100% wartości inwestycji.

Czym jest finansowanie zwrotne?

Pokrótkie mówiąc jest nowa konstrukcja produktów nazywanych instrumentami inżynierii finansowej (IIF).

Rozumując szeroko definiuje się je jako zwrotne instrumenty finansowe, w których przekazywaniu uczestniczą różnego rodzaju pośrednicy finansowi: banki, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe, fundusze Venture Capital (wysokiego ryzyka) czy fundusze inwestujące w np. partnerstwa publiczno-prywatne.

Środki (IIF) te charakteryzują się tym, iż są odnawialne dla kolejnych beneficjentów dzięki rewolwingowemu systemowi wsparcia. Od systemu dotacyjnego różni się to tym, iż ostateczny beneficjent nie może liczyć na bezzwrotną pomoc, lecz raczej na prostszy dostęp do usług finansowych, oferowanych na bardziej korzystnych warunkach niż przyjęte w tradycyjnym sektorze bankowym. Otrzymane środki muszą być jednak zwrócone a następnie redystrybuowane w sektorze. Należy więc liczyć się z ponoszeniem pewnych kosztów związanych z obsługą takiej pożyczki oraz sama świadomością jej zwrotu, co wiąże ze sobą konieczność wypracowania pewnego przychodu.

Różnice pomiędzy finansowaniem zwrotnym a bezzwrotnym polegają m.in. na tym, czy: pozyskane fundusze przypisane są do jednego beneficjenta (system dotacyjny) czy też na zasadzie zwrotnej pożyczki udostępnianej przez pośrednika finansowego na korzystniejszych warunkach dostępne są dla większej grupy

zainteresowanych.

Podsumowując:

Finansowanie zwrotne cechuje:

- większa dowolność w dysponowaniu środkami
- okres finansowania może być lepiej dopasowany do potrzeb podmiotu, cele nie muszą wpisywać się w cele instytucji wspierającej itp.
- mniej skomplikowane procedury dotyczące np. rozliczania wydatkowanych środków

Finansowanie zwrotne (+ i -) Plusy i minusy

- + umożliwia zarobienie środków na wkład własny
- zapewnia płynność finansową
- pozwala na prefinansowanie wydatków projektowych, podnoszenie efektywności działania projektu, umiejętności konsekwencji działania

Finansowanie bezzwrotne:

umożliwia (+)

- dopływ „taniych” środków na realizację przedsięwzięcia

Wymaga (-)

- Wkładu własnego (czasami)
- prefinansowania (nie zawsze)
- wytrwałości (zawsze)

Część I.

Finansowanie bezzwrotne działalności spółdzielni socjalnej

Rozdział 1.

Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Program FIO finansowany jest wyłącznie ze środków ze państwowych, co zakłada (porównując chociażby środki POKL czy Fundusz dla Organizacji Pozarządowych – mechanizm EOG oraz Norweski) łatwiejszy do nich dostęp dla organizacji/podmiotów o niewielkim potencjale, często początkujących oraz z terenów słabo rozwiniętych społecznie i gospodarczo.

Program ten na dzień dzisiejszy jest również jednym z elementów wspierania rozwoju przedsiębiorczości społecznej (w tym również spółdzielni socjalnych). W jego ramach wyodrębniony został priorytet **IV Rozwój przedsiębiorczości społecznej** a wśród możliwych obszarów wsparcia zaproponowano m.in.:

- ✓ **Przedsiębiorczość społeczna i upowszechnianie idei partnerstwa trójsektorowego** - m.in. szkoleniowo-doradcze wsparcie różnych form przedsiębiorczości społecznej, promowanie i upowszechnianie idei przedsiębiorczości społecznej, promowanie nowych form gospodarowania i tworzenia własnych miejsc pracy, w tym również w formie spółdzielczości socjalnej.
- ✓ **Wolontariat pracowniczy** - rozumiany tu jako różnorodne formy bezinteresownej i nieodpłatnej aktywności społeczno-zawodowej pracowników, w szczególności inicjatywy łączące bezinteresowne działanie

z kształtowaniem więzi społecznych opartych na zaufaniu i solidarności społecznej.

Ramy prawne Programu:

Określają je:

1. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 o zasadach prowadzenia polityki rozwoju – określa ramy prawne polityki społeczno-gospodarczego rozwoju.
2. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie – określa m.in. zasady oraz formy współpracy organów administracji publicznej z NGO, oraz podmiotami o których mowa w art. 3, ust. 3, pkt.1 ustawy a także innymi podmiotami szeroko rozumianego społeczeństwa obywatelskiego
3. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 o finansach publicznych – określa sposób zapewnienia wieloletniego finansowania programu operacyjnego ze środków budżetu państwa lub źródeł zagranicznych.

Warto również zapoznać się z:

1. **Strategia Rozwoju Kraju (SRK) 2020** – dokument planistyczny określający podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym. Jest punktem odniesienia dla ustanawiania innych strategii a także programów rządowych i samorządowych typu PO FIO.
2. **Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (SWRSO) na lata 2009-2015** – jest dokumentem o statusie strategii sektorowej czyli dokumentem planistycznym określającym uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju w określonym zakresie. Jest długofalowym dokumentem mającym na celu kształtowanie procesu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
3. **Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO) na lata 2007-2013** – strategiczny dokument określający ramy polityki spójności realizowanej

przez nasz kraj.

4. **Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”**. – dokument pokazujący działania rządu dla realizacji podstawowych celów Strategii Europa 2020.

Rozdział 2.

Unia Europejska – POKL (Program Operacyjny Kapitał Ludzki)

GŁÓWNE OBSZARY WSPARCIA POKL

Program stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed członkami UE stawia Strategia Lizbońska. Do wyzwań tych należą: uczynienie z kontynentu europejskiego bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Zgodnie z założeniami wzmiankowanej strategii oraz celami polityki spójności krajów unijnych, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki. Dążąc do efektywnego rozwoju zasobów ludzkich, wsparcie skoncentrowano na następujących obszarach: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli i wdrażaniem zasady dobrego rządzenia.

Termin „kapitał ludzki” przyjęto jako najpełniej oddający istotę kompleksowego wsparcia przewidzianego do realizacji w ramach Programu Operacyjnego, którego cele są ściśle związane z rozwojem kapitału ludzkiego zarówno w jego wymiarze indywidualnym jak i społecznym. Termin „kapitał ludzki” jest

pojęciem oznaczającym zasób wiedzy, umiejętności oraz potencjału zawartego w każdym człowieku i w społeczeństwie jako całości, określającym zdolności do pracy, adaptacji do zmian w otoczeniu oraz możliwości kreacji nowych rozwiązań.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w latach 2007-2013 wynosi 14,43% całości środków przeznaczonych na realizację programów operacyjnych, tj. 11 420 207 059 Euro. W ramach tej kwoty wielkość alokacji z Europejskiego Funduszu Społecznego wynosi ok. 9 707 176 000 Euro, a wkład krajowy stanowi ok. 1 713 031 059 Euro. Poziom krajowego współfinansowania został oszacowany na poziomie minimalnym, tj. 15%, natomiast w 85 proc. ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Społecznego). W ramach Programu około 60% alokowanych środków zostało przeznaczonych na wsparcie realizowane przez regiony, zaś pozostałe około 40% środków jest wdrażane sektorowo na poziomie centralnym przez odpowiednie resorty. Instytucją Zarządzającą dla Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego.

Celem głównym POKL jest wzrost zatrudnienia i spójności społecznej. Ma być on osiągnięty między innymi poprzez:

Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo.

Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.

Poprawę zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce.

Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy.

Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa.

Wzrost spójności terytorialnej.

PROJEKTODAWCY - Kto może realizować projekty?

W ramach PO KL przewiduje się możliwość realizacji projektów w dwóch głównych trybach:

systemowym i konkursowym.

W trybie systemowym projekty są realizowane przez beneficjentów imiennie wskazanych w programie lub dodatkowych dokumentach stanowiących jego uszczegółowienie.

Natomiast **w trybie konkursowym** projekty będą mogły realizować wszystkie podmioty m.in.:

- instytucje rynku pracy,
- instytucje szkoleniowe,
- jednostki administracji rządowej i samorządowej,
- przedsiębiorcy, (np. spółdzielnie socjalne),
- instytucje otoczenia biznesu,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje systemu oświaty i szkolnictwa wyższego,
- inne podmioty.

Priorytet VI.

Działanie 6.2. Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą (w tym w postaci spółdzielni i spółdzielni socjalnych) w formie: doradztwa, szkoleń, dotacji na rozpoczęcie działalności, wsparcia pomostowego oraz promocja i upowszechnianie dobrych praktyk.

Konkursy w ramach tego działania prowadzone są przez regionalnych operatorów, którzy mają możliwość modyfikowania zasad konkursów. Informacje zamieszczone poniżej obejmują tylko generalne zasady. Dlatego też przed złożeniem wniosku aplikacyjnego zalecane rzetelne zapoznanie się z dokumentacją konkursową opracowywaną na potrzeby każdego konkursu przez podmioty je prowadzące.

Działania te mogą być adresowane do osób fizycznych zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej (z wyłączeniem osób, które posiadały wpis do rejestru Ewidencji Działalności Gospodarczej, były zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym lub prowadziły działalność na podstawie odrębnych przepisów (w tym m.in. działalność adwokacką, komorniczą lub oświatową) w okresie 12 miesięcy poprzedzających dzień przystąpienia do projektu), w tym w szczególności do:

- osób pozostających bez zatrudnienia przez okres co najmniej kolejnych 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat;
- kobiet (w tym zwłaszcza powracających oraz wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci);
- osób do 25 roku życia;
- osób niepełnosprawnych;

- osób po 45 roku życia;
- osób zamieszkujących na obszarach wiejskich, w gminach wiejskich, miejsko-wiejskich i miejskich oraz mieszkańców miast do 25 tys. mieszkańców, zamierzających podjąć zatrudnienie w zawodach pozarolniczych (niezwiązanych z produkcją rolną i zwierzęcą).

Uwaga! Powyższe zestawienie obejmuje wszystkie możliwe działania, jakie mogą dostać dofinansowanie w ramach konkursu, jednak poszczególne regiony mogą zawęzić listę potencjalnych typów projektów.

Priorytet VII.

Promocja integracji społecznej

Priorytet realizowany regionalnie. Jego celem jest finansowanie działań zmierzających do ułatwienia dostępu do rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz rozwijania instytucji ekonomii społecznej jako skutecznej formy integracji społeczno-zawodowej.

Konkursy w ramach tego działania prowadzone są przez regionalnych operatorów, którzy mają możliwość modyfikowania zasad konkursów. Poniższe informacje obejmują tylko generalne zasady. Dlatego też złożenie wniosku wymaga rzetelnego zapoznania się z dokumentacją konkursową opracowywaną na potrzeby każdego konkursu przez podmioty je prowadzące. Lista tych podmiotów oraz ich adresy znajdują się na końcu opracowania.

Poddziałanie 7.2.2. Wsparcie ekonomii społecznej

Typ realizowanych projektów:

Wsparcie dla utworzenia i/lub funkcjonowania (w tym wzmocnienia potencjału) instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej, świadczących w ramach projektu w sposób komplementarny i łączny:

Wsparcie dla utworzenia i/lub funkcjonowania (w tym wzmocnienia potencjału) instytucji wspierających ekonomię społeczną, zapewniających w ramach projektu w sposób komplementarny i łączny (1):

- dostęp do usług prawnych, księgowych, marketingowych
- doradztwo (indywidualne i grupowe, m.in. w postaci punktów lub centrów doradztwa, inkubatorów społecznej przedsiębiorczości tworzących wspólną infrastrukturę rozwoju), w tym doradztwo w zakresie pozyskiwania przez podmioty ekonomii społecznej zewnętrznych źródeł finansowania np. w postaci pożyczek
- szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej
- usługi wspierające rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz ekonomii społecznej (m.in. poprzez budowę sieci współpracy lokalnych podmiotów w celu wspierania rozwoju podmiotów ekonomii społecznej)
- promocja ekonomii społecznej i zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej

wsparcie na założenie spółdzielni socjalnej, przystąpienie do lub zatrudnienie w spółdzielni socjalnej poprzez zastosowanie w ramach projektu co najmniej dwóch z nast.

a) wsparcie szkoleniowe i doradztwo (indywidualne i grupowe) umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia i/lub przystąpienia i/lub pracy w spółdzielni socjalnej, w tym szkolenia zawodowe potrzebne do pracy w spółdzielni socjalnej (a)

b) przyznanie środków finansowych na założenie, przystąpienie do lub zatrudnienie w spółdzielni socjalnej - do wysokości 20 tys. zł na (b):

- założyciela w przypadku spółdzielni socjalnych utworzonych przez osoby fizyczne

- osobę fizyczną przystępującą do spółdzielni socjalnej

- osobę zatrudnianą w spółdzielni socjalnej zgodnie z art. 5a ust 1 ustawy o spółdzielniach socjalnych w przypadku spółdzielni utworzonych przez podmioty, o których mowa w art. 4 ust 2 pkt 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych

wsparcie pomostowe, obejmujące finansowe wsparcie pomostowe połączone z doradztwem oraz pomocą w efektywnym wykorzystaniu przyznanych środków (c)

działania prowadzące do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania instytucji wspierających ekonomię społeczną oraz spółdzielni socjalnych (3)

Rozdział 3.

Wsparcie z Funduszu Pracy

Jest to jednorazowe wsparcie z udzielane przez Powiatowe Urzędy Pracy na podjęcie działalności gospodarczej: w wysokości nie przekraczającej 4-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia na każdego członka założyciela spółdzielni socjalnej oraz 3-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia na każdego członka przystępującego do już istniejącej spółdzielni socjalnej.

Zasady przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej regulują:

art. 46, ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 kwietnia 2009 r. w sprawie dokonywania refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania

bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2009 r. Nr 62, poz. 512).

Osoba bezrobotna, aby uzyskać wsparcie z Funduszu Pracy, jest zobowiązana do złożenia wniosku o przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej. Pracownicy Urzędu na podstawie informacji zawartych we wniosku dokonują oceny planowanej działalności w aspekcie możliwości jej uruchomienia i prowadzenia jej co najmniej przez 12 miesięcy.

Istnieje możliwość złożenia wniosku grupowo czyli: bezrobotni, zamierzający założyć spółdzielnię socjalną i ubiegający się o jednorazowe środki na jej uruchomienie, mogą złożyć wspólny wniosek zawierający: kwotę wnioskowanych środków, szczegółowa specyfikacje wydatków oraz proponowaną formę zabezpieczenia środków.

Dofinansowanie udzielane jest na zakup m.in. nowych maszyn, urządzeń, wyposażenia i oprogramowania komputerowego, niezbędnego do prowadzenia firmy. Z uzyskanej dotacji nie można pokryć wydatków i kosztów związanych z prowadzeniem działalności (opłacenie składem ZUS, podatków, wynajem lokalu, raty i odsetki od udzielnych pożyczek, itp.).

Wsparcie z PFRON

Jest to wsparcie udzielane osobom niepełnosprawnym zarejestrowanym w powiatowym urzędzie pracy jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy. Osoba taka może otrzymać ze środków Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środki na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w wysokości określonej w umowie zawartej ze starostą, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia,

art. 12a, ust. 1, ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Brak opłat sądowych w KRS

Spółdzielnie socjalne na mocy przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym nie uiszczają opłaty sądowej od wniosku o wpis spółdzielni do Krajowego Rejestru Sądowego oraz nie uiszczają opłaty za ogłoszenie tego wpisu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Art. 6, ust.3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych

Refundacja składek na ubezpieczenie społeczne

Część wynagrodzenia osób, bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz osób, o których mowa w ustawie o zatrudnieniu socjalnym, odpowiadająca składce należnej od zatrudnionego na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe oraz część kosztów osobowych pracodawcy odpowiadająca składce na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe za zatrudnionego może zostać zrefundowana z Funduszu Pracy;

Refundacja możliwa jest na podstawie umowy zawartej między starostą właściwym dla siedziby spółdzielni a spółdzielnią

art. 12, ust. 3a—3d ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych

Refundacja może podlegać finansowaniu ze środków Funduszu Pracy w pełnej wysokości przez okres 24 miesięcy od dnia zatrudnienia oraz w połowie wysokości przez kolejne 12 miesięcy, do wysokości odpowiadającej miesięcznie wysokości składki, której podstawą wymiaru jest kwota minimalnego wynagrodzenia.

Refundacja dokonywana jest w okresach kwartalnych. Możliwa jest comiesięczna zaliczka

art. 12, ust. 3a—3d ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych

Ulga w podatku dochodowym od osób prawnych

W trakcie działalności spółdzielni socjalnej, dochody wydatkowane w roku

podatkowym na:

społeczną reintegrację członków spółdzielni,

zawodową reintegrację członków spółdzielni,

na zasadach określonych w tej ustawie, w części nie zaliczonej do kosztów uzyskania przychodów wolne są od podatku dochodowego od osób prawnych.

art. 17, ust.1, pkt. 43 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych.

Część II.

Finansowanie zwrotne działalności spółdzielni społecznych

Podstawowe informacje wyjaśniające różnice pomiędzy finansowaniem bezzwrotnym a zwrotnym omówiliśmy sobie w części I niniejszej publikacji. Kolejnym krokiem będzie bliższe przyjrzenie się dostępnym PES (w tym oczywiście spółdzielniom społecznym) źródłom finansowania zwrotnego.

Rozdział I.

Fundusze pożyczkowe

Co to takiego jest i z czym się to „je”?

Fundusz pożyczkowy to przedsięwzięcie którego operatorem jest najczęściej instytucja finansowa lub konsorcjum instytucji (np. bank, JST, przedsiębiorcy). Formy prawne mogą być różnorodne np. sp. z o.o.

Fundusze te często tworzone są i prowadzone również przez posiadające osobowość prawną organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje) działające w formule non profit, na rzecz aktywizacji zawodowej, przeciwdziałania bezrobociu a zwłaszcza posiadające doświadczenie w działalności spółdzielczości pracy.

Mówiąc krótko, wsparcie udzielane spółdzielniom społecznym i innym PES przez takie instytucje polega na udzielaniu **POŻYCZEK**. Są to najczęściej pożyczki o zdecydowanie mniejszym oprocentowaniu niż pożyczki tradycyjnego sektora finansowego (banki) lecz są to zawsze środki które po jakimś czasie (określonym w umowie) należy oddać pożyczkodawcy. Środki uzyskane z takiego źródła mogą

stanowić pewien sposób finansowania działalności przedsiębiorstwa, jego rozwoju (np. zakup urządzeń niezbędnych do uruchomienia nowej linii produkcyjnej – np. w przypadku spółdzielni szwaczkowych czy krawcowych). Przedsiębiorstwa ES (typu np. spółdzielnie socjalne) powinny więc w planowaniu swych przychodów uwzględniać takie fundusze uzyskiwane od takich instytucji ale również koszty ich obsługi (oprocentowanie pożyczki, raty do spłaty).

W nadchodzących latach związanych z nową perspektywą finansową UE (2013-2020?) wszystko wskazuje na to iż kończy się w działalności podmiotów ES okres działań typowo dotacyjnych. Nacisk położony jest na korzystanie ze środków zwrotnych i wszyscy musimy się do tego przyzwyczaić. W tej części omówimy sobie kilka przykładów źródeł finansowania zwrotnego naszej działalności.

Lokalne fundusze pożyczkowe

Są to najczęściej fundusze prowadzone przez organizacje pozarządowe (choć nie zawsze). Często finansowane są ze środków UE i związku z tym ich zasięg działania ograniczony jest do jednego województwa np. Kiedy potrzebujemy informacji o dostępności jakiegoś funduszu w naszym regionie warto skorzystać z takiego źródła informacji jakim jest Internet. Na stronach Polskiego Stowarzyszenia Funduszy Pożyczkowych <http://89.161.223.231/psfp/funduszepolsce/funduszepolsce.php> oraz Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych <http://www.pzfp.pl/> znajdziemy szczegółowe informacje związane z dostępnością funduszy w naszym rejonie.

Dla zachęty omówimy sobie tutaj kilka przykładowych funduszy:

Pozarządowy Fundusz Pożyczkowy (woj. dolnośląskie)

Siedziba lidera:

Wrocław, Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych

pl. Solidarności 1/3/5, pok. 415, tel. 71 796 30 00 wew. 23

email: jacek.werpulewski@rcwip.pl

<http://fundusz.przedsiębiorczoscspoleczna.pl/>

Ideą Funduszu jest zapewnienie trwałości i zwiększenie stabilności finansowej wśród podmiotów ekonomii społecznej oraz rozwój i profesjonalizacja oferowanych usług przez podmioty ekonomii społecznej - i spółdzielnie socjalne oraz organizacje pozarządowe

Kapitał początkowy Funduszu wynosi 200 000 zł i może być wykorzystany na wsparcie podmiotów ekonomii społecznej poprzez udzielenie pożyczek oraz udzielenie poręczeń dla osób fizycznych chcących założyć lub przystąpić do spółdzielni socjalnej.

W celu uproszczenia i dostosowania wymogów do specyfiki podmiotów ekonomii społecznej została zaproponowana pożyczka w dwóch formach. Pierwsza forma pożyczki - **STANDARD** - jest udzielana w celu zabezpieczenia płynności finansowej, a podmiot ubiegający się o taką formę pożyczki zobowiązany jest przede wszystkim do przedstawienia kserokopii umowy dotacyjnej. Druga forma pożyczki - **START GO** - jest udzielana podmiotom ekonomii społecznej, które chcą podjąć działalność zarobkową lub wprowadzić nowy produkt do prowadzonej już działalności. Istotną rolę w procesie udzielania pożyczki pełni Opiekun Finansowy, który nie tylko odpowiada za kontakty z ubiegającym się o pożyczkę podmiotem ekonomii społecznej i za pomoc przy wypełnianiu niezbędnych dokumentów. Przede wszystkim wspiera podmiot ekonomii społecznej w zakresie zarządzania finansami oraz aktywnie i wspólnie z podmiotem ekonomii społecznej reaguje na zaistniałe problemy związane z jego działalnością, bezpośrednio związane ze spłatą udzielonej pożyczki.

Celem działania Funduszu jest wspieranie przedsięwzięć gospodarczych zapewniających: realizację rozwoju lokalnego, zmniejszenie bezrobocia i tworzenie nowych miejsc pracy dla bezrobotnych, szczególnie poprzez udzielanie poręczeń dotacji udzielanych z Instytucji Współpracujących.

Wsparcie okołofunduszowe

Wsparcie okołofunduszowe dotyczy zarządzania finansami w podmiotach ekonomii społecznej objętych wsparciem. Zarządzanie finansami będzie rozumiane jako podejmowanie decyzji skąd i w jaki sposób pozyskiwać przychody pieniężne oraz na jakie kierunki przeznaczyć i w jakich formach wydatkować nagromadzone zasoby pieniężne, aby w możliwie najpełniejszy sposób realizować cele danego podmiotu.

Cele wsparcia:

zapewnienie efektywności pożyczki,

zainspirowanie kadry odpowiedzialnej za finanse w podmiotach ekonomii społecznej do zwiększania wiedzy, umiejętności i kompetencji z zakresu zarządzania finansami.

Stabilna i przewidywalna polityka zarządzania finansami daje bezpieczeństwo wypełnienia przez podmiot ekonomii społecznej sprecyzowanej misji. Przeprowadzenie analizy efektywności tej polityki ma służyć wzmocnieniu, a niekiedy wprowadzeniu planu naprawczego w tych aspektach zarządzania finansami, które wykazują widoczne błędy i braki.

Pożyczki TISE

(Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych) dla ekonomii społecznej (w tym spółdzielni socjalnych)

Misją TISE S.A. (Towarzystwa Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych S.A.) jest świadczenie usług finansowych, doradczych, inwestycyjnych sprzyjających rozwojowi inicjatyw lokalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju, w szczególności w obszarze ekonomii społecznej.

W ramach swojej misji TISE aktywnie udziela pożyczek **podmiotom ekonomii społecznej** (spółdzielniom socjalnym, przedsiębiorstwom społecznym etc.) oraz MSP, jak również organizacjom pozarządowym.

Siedziba

TISE.SA

(Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych SA), ul. Nalewki 8/27
00-158 Warszawa, Tel. (22) 636 07 40, Fax (22) 636 29 02, e.mail: tise@tise.pl;
www.tise.pl

jeśli reprezentujesz

stowarzyszenie

fundację

spółdzielnię socjalną, przedsiębiorstwo społeczne lub inny podmiot ekonomii społecznej

Kiedy potrzebna będzie nam pożyczka?:

Spółdzielnia socjalna, której jesteś członkiem, otrzymała interesujące zlecenie, ale musi zainwestować w sprzęt. Potrzebne są środki na tę inwestycję dziś, żeby uzyskać spodziewane dochody w przyszłości

W projekcie, który realizuje Twoje stowarzyszenie opóźniają się raty dotacji. Potrzebne są środki finansowe teraz, aby kontynuować działania projektowe

Twoja fundacja prowadzi działalność gospodarczą, którą zamierza rozwijać, by zwiększyć zysk z tej działalności przeznaczony na cele statutowe

Na etapie aplikowania do projektu należy wykazać, że dysponujemy funduszami niezbędnymi do jego realizacji

Co oferuje Fundusz?

Dopasowanie warunków pożyczki do potrzeb i możliwości klienta.

Indywidualne wsparcie doradcy: jak się przygotować do pożyczki i jak ją zaplanować z korzyścią dla inwestycji lub projektu, który ma być realizowany - zależy nam na finansowaniu dobrych i przemyślanych działań naszych klientów, staramy się znaleźć bezpieczne dla nich rozwiązanie,

Konkurencyjną ofertę: stałe oprocentowanie 9,5% w skali roku, opłata manipulacyjna 1-2%, wcześniejsza spłata nie generuje dodatkowych kosztów pożyczki,

Szybką procedurę analizy pożyczki,

B. Przykładowa pożyczka inwestycyjna dla spółdzielni socjalnych i NGO

Na co może być przeznaczona:

- inwestycje w rozwój działalności statutowej lub gospodarczej, min. wysokość od 10 tys. PLN, max. wysokość do negocjacji w zależności od przychodów

- czas trwania to max. 36 miesięcy

Jak można spłacać?

-spłata kapitału:

a) ***miesięcznie lub kwartalnie***, w ratach równych lub dopasowanych do planowanych przychodów

b) **spłata odsetek: miesięcznie.**

Pożyczka oprocentowana jest w skali roku na 9,5%. Przy udzielaniu pożyczki naliczana jest opłata manipulacyjna w wysokości 1% (istnieje możliwość potrącania jej z kwoty pożyczki=pożyczka o taki procent jest pomniejszana.

Wymaganiem zabezpieczeniem pożyczki są (do wyboru): weksel, inne (np. cesja umów)

Pożyczki PAFPIO (Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich)

Czym jest PAFPIO?

PAFPIO to fundusz pożyczkowy dla inicjatyw społecznych oraz organizacji pozarządowych

Fundusz pomaga takim instytucjom/organizacjom w zabezpieczeniu płynności finansowej koniecznej dla sprawnej realizacji ich działań statutowych.

Wiele instytucji doświadczyło problemu zagrożenia płynnej realizacji swojego przedsięwzięcia/projektu. Powody takiej sytuacji mogą być różne. Jednym z nich są nieterminowe wypłaty dotacji przez grantodawców. To właśnie w takich przypadkach najczęściej zgłaszają się do PAFPIO pożyczkobiorcy. Krótkoterminowa pożyczka pozwoli zrealizować projekt w oczekiwaniu na środki.

Można również uzyskać pożyczkę na swoje własne cele, małe inwestycje, rozwój, itp. Należy wtedy przedstawić przekonujący plan spłaty pożyczki z własnych wypracowanych środków finansowych.

Wśród pożyczkobiorców PAFPIO znakomitą większość stanowią stowarzyszenia i fundacje, ale są także spółki prawa handlowego, które cały dochód przeznaczają na realizację swojej podstawowej działalności (np. Towarzystwa Budownictwa Społecznego).

Z założenia nie są pożyczane środki na działalność polityczną ani religijną.

Dla kogo jest ta pożyczka?

Z pożyczek PAFPIO mogą skorzystać np.:

- stowarzyszenia,
- fundacje,
- spółdzielnie socjalne,
- organizacje kościelne,
- spółki non-profit,
- grupy nieformalne (np. komitety rodzicielskie).

Jakie są koszty?

Głównym kosztem pożyczki są odsetki. Oprocentowanie pożyczek z PAFPIO wynosi 12% w skali roku dla pożyczek związanych z realizacją projektów współfinansowanych z funduszy europejskich (tzw. euro-pożyczki). Pozostałe pożyczki oprocentowane są 15% w skali roku.

Odsetki naliczane są dziennie, toteż faktyczny koszt pożyczki liczony jest z chwilą wyksięgowania środków z konta PAFPIO do momentu zaksięgowania pożyczonej kwoty z powrotem na koncie PAFPIO. Warto o tym pamiętać, planując harmonogram spłaty.

Obliczając koszt pożyczki, musimy uwzględnić opłatę administracyjną, która wynosi 1 % kapitału pożyczanego. Opłata ta pobierana jest w dniu uruchamiania pożyczki, pomniejszając wypłatę kapitału pożyczki.

Jak wygląda spłata?

Pożyczka nie jest dotacją, a zatem trzeba ją spłacić i to wraz z odsetkami. Znając jednak specyfikę finansowania działań sektora, przedstawiciele funduszu zwykle nie proponują sztywnego modelu spłaty, wykazując dużą elastyczność.

Organizacja sama określa dogodny i realny system spłaty, zależny od tego, kiedy spodziewa się przychodów. Daty spłat raz określone i wpisane w umowie pożyczki muszą być bezwzględnie przestrzegane! Zwracane środki muszą dotrzeć na konto

bankowe najpóźniej w dniu wyznaczonym harmonogramem. Jeżeli pojawia się problem ze spłatą, wówczas organizacja – **przed datą spłaty określoną harmonogramem** - występuje z wnioskiem o restrukturyzację pożyczki.

Jakie dokumenty są potrzebne?

Dla ułatwienia życia – klientom i pracownikom funduszu – biurokracja ograniczona jest do niezbędnego minimum. Nie jest wymagane wypełnianie skomplikowanego formularza wniosku o pożyczkę. Należy raczej własnymi słowami krótko opisać, z czego wynika nasza potrzeba pożyczki, jak i kiedy zamierzamy ją spłacić, jakie mamy „plany awaryjne”, jeśli pierwotnie planowane źródło spłaty by zawiodło. Ubiegając się o pożyczkę w funduszu należy przedstawić pewne dokumenty. I tak;

Dokumenty rejestrowe:

- statut (potwierdzony przez sąd rejestrowy)
- NIP
- REGON

Dokumenty finansowe:

- bilans, rachunek wyników wraz z informacją dodatkową za ostatnie pełne dwa lata
- aktualny budżet (plan finansowy) na dany rok, lub na okres trwania pożyczki
- umowa ze sponsorem pokazująca możliwość spłaty pożyczki (o ile dotyczy)

Inne:

- decyzja Zarządu w formie uchwały o zaciągnięciu pożyczki w PAFPIO, z określeniem wysokości tejże pożyczki, podpisana przez wszystkich członków zarządu.

W trakcie analizy przedpożyczkowej możemy prosić o dodatkowe dokumenty. Każdą pożyczkę analizujemy indywidualnie, uwzględniając specyfikę organizacji i konkretne sytuacje.

Fundusz pożyczkowy dla ekonomii społecznej (BGK/TISE)

Fundusz pożyczkowy w wysokości 30 mln zł z Europejskiego Funduszu Społecznego i dotacji państwowej przeznaczony jest na preferencyjne pożyczki dla przedsiębiorstw społecznych. Cele projektu są dwa – dostarczyć podmiotom ekonomii społecznej kapitału, którego najczęściej nie mogą uzyskać w bankach komercyjnych, spółdzielczych, czy innych instytucjach finansowych. Drugi cel – zdecydowanie bardziej długofalowy – sprawdzić jak przedsiębiorcy społeczni radzą sobie ze zwrotnymi instrumentami finansowymi, tzn. jak zarządzają swoimi budżetami i spłacają pożyczki.

Warto się więc przyjrzeć warunkom, jakie warunki muszą spełnić podmioty ekonomii społecznej aby móc ubiegać się o pożyczkę.

O pożyczkę mogą ubiegać się:

spółdzielnie pracy,

spółdzielnie inwalidów i niewidomych,

spółdzielnie socjalne,

organizacje pozarządowe,

- osoby prawne lub jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,

spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Jednym z istotnych ograniczeń jest na pewno to, iż podmiot ubiegający się o pożyczkę zobowiązany jest wykazać, iż przed dniem złożenia wniosku prowadził działalność gospodarczą przez co najmniej 12 miesięcy.

Na co można uzyskać pożyczkę?

Wyłącznym celem pożyczki musi być inwestycja, która sprawi, że zwiększą się przychody lub zatrudnienie w przedsiębiorstwie społecznym. Pieniądze mogą być przeznaczone na zakup materialnych i niematerialnych środków obrotowych i inwestycyjnych. Oceniana będzie zatem rentowność przedstawionego przez przedsiębiorstwo biznesplanu.

Zasady udzielania:

Podstawowym założeniem funduszu są preferencyjne warunki, na jakich udzielane będą pożyczki. Oprocentowanie pożyczki ma wynosić 0,5 stopy redyskonta weksli. Oznacza to, że przy obecnej stopie redyskontowej wynoszącej 5, oprocentowanie pożyczki wyniesie 2,5%. Może ono być jednak obniżone do 1,25% dla spółdzielni socjalnych, które w ostatnim zamkniętym rocznym okresie obrachunkowym osiągnęły przychody poniżej 100 tys. zł. Niższe oprocentowanie będzie też przysługiwać przedsiębiorstwom społecznym, które w dniu złożenia wniosku zatrudniają nie mniej niż 50% osób z grup wykluczonych (tj. niepełnosprawnych, bezdomnych, uzależnionych od alkoholu lub narkotyków – po zakończonych terapiach, chorych psychicznie, zwalnianych z zakładów karnych, uchodźców). Z niższego oprocentowania skorzystają też ci przedsiębiorcy społeczni, którzy poprzez pożyczkę zamierzają stworzyć warunki do zatrudnienia osoby lub grupy osób bezrobotnych, jak również ci, którzy co najmniej 10% zysku lub nadwyżki bilansowej przeznaczają na działalność pożytku publicznego.

Kolejnym ułatwieniem dla pożyczkobiorców jest brak prowizji pośredników z tytułu udzielenia pożyczki oraz możliwość uzyskania 6-miesięcznego okresu karencji w spłacie pożyczki.

Pożyczki udzielane są na okres 60 miesięcy, zaś ich maksymalna kwota ma wynieść 100 tys. złotych.

Zabezpieczeniem pożyczki będzie weksel in blanco. W założeniu ma to być dla przedsiębiorstw społecznych wygodną formą zabezpieczenia pożyczki. Nie wymaga wcześniejszego zabezpieczenia odpowiedniej kwoty w banku. Nie jest również konieczne żadne majątkowe zabezpieczenie pożyczki. Bank zyskuje natomiast szybki i łatwy sposób egzekucji należności.

Pożyczek udziela TISE (Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych) z Warszawy. Więcej informacji związanych z zasadami przyznawania i obsługi pożyczek znaleźć można na stronie www.tise.pl a przede wszystkim <http://esfundusz.pl/>

Jednym z obowiązkowych zadań pośredników jest świadczenie usług doradczych dla przedsiębiorstw społecznych, które otrzymają pożyczki. Każdemu podmiotowi przysługiwać będzie 30 godzin doradztwa w takich obszarach jak: prowadzenie księgowości/sprawozdawczości, kwestie podatkowe związane z prowadzoną działalnością i realizowanymi przedsięwzięciami, rozliczanie projektów inwestycyjnych, zarządzanie zasobami ludzkimi/polityka kadrowa, informacja i promocja.

Pieniądze zostaną rozdysponowane pomiędzy makroregionami, które odpowiadają obecnym Centrom Ekonomii Społecznej. Najwięcej pieniędzy, bo po 24% przypadnie dwóm makroregionom obejmującym województwa: kujawsko-pomorskie, łódzkie i mazowieckie oraz dolnośląskie, lubuskie, wielkopolskie i opolskie. Najmniej środków – 11% - otrzyma makroregion, w skład którego wchodzi województwa: lubelskie, podkarpackie i podlaskie. Podstawą dla stworzenia takiego podziału była liczba spółdzielni socjalnych i organizacji pozarządowych działających w danych makroregionach.

Rozdział 2.

Wsparcie ekonomii społecznej przez JST

Dlaczego to wsparcie jest ważne?

Zastanawiając się nad tym zagadnieniem obie strony (wspierająca i wspierana) muszą uświadomić sobie, iż nie jest i nie powinien być to przymus, lecz raczej zgodnie prowadzona współpraca której ostatecznym celem jest niwelowanie jakiegoś istotnego na rynku lokalnym problemu bądź problemów, który może lub dotyka wszystkich większość mieszkańców. Tak naprawdę bowiem chodzi o działania na rzecz dobra wspólnego.

Co sprawia że zastanawiamy się nad współpracą?

- **Obecna sytuacja społeczno-gospodarcza (kryzys)**
- **Wzrost stopy bezrobocia**
- **Zapotrzebowanie na nowych pracowników**
- **Aktywne metody niwelowania problemów społecznych i gospodarczych**
- **Wspólny interes władz lokalnych i trzeciego sektora**

Lokalne samorządy dysponują różnymi, zarówno finansowymi, jak i pozafinansowymi, możliwościami wsparcia podmiotów ekonomii społecznej. Część z tych instrumentów wsparcia jest dedykowana specyficznym typom podmiotów, np. spółdzielniom socjalnym, inne zaś szeroko są adresowane do wszystkich typów przedsiębiorstw społecznych.

Istotnymi aktorami rozwoju ekonomii społecznej w gminie i powiecie są instytucje pomocy społecznej i rynku pracy, które na co dzień pracują z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, czyli potencjalnymi odbiorcami działań ekonomii społecznej. Instytucje te dysponują różnymi narzędziami aktywizacji społecznej i zawodowej, w tym także narzędziami sprzyjającymi

rozwojowi ekonomii społecznej. Lokalne samorządy i ich jednostki są podstawową infrastrukturą wsparcia przedsiębiorczości społecznej, wsparcia zarówno finansowego, jak i merytorycznego. Naturalnym natomiast partnerem samorządu w rozwoju ekonomii społecznej i kreowaniu lokalnej polityki społecznej są lokalni liderzy i organizacje pozarządowe, często podejmujące się rozwiązywania problemów społecznych przy wykorzystaniu narzędzi jakie daje ekonomia społeczna.

Jak samorząd może finansowe wesprzeć przedsiębiorczość społeczną w danej gminie?

Jest kilka możliwości finansowego wsparcia przedsiębiorczości społecznej w gminie. Część z nich dotyczy wsparcia wyłącznie spółdzielni socjalnych, część również innych typów przedsiębiorstw społecznych. Poniżej kilka form takiego wsparcia:

1. Bezzwrotna dotacja na rozpoczęcie działalności w spółdzielni socjalnej – dostępna w ramach środków z Funduszu Pracy, których dysponentem jest powiatowy urząd pracy bądź ze środków unijnych, w ramach projektów wsparcia ekonomii społecznej.
2. Wsparcie zatrudnienia w spółdzielni socjalnej. Starosta na podstawie umowy ze spółdzielnią socjalną może sfinansować z Funduszu Pracy część wynagrodzenia (składki ZUS) zatrudnionych w spółdzielni osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w pełnej wysokości przez pierwsze 24 miesiące zatrudnienia pracownika, w 50% przez kolejne 12 miesięcy, do wysokości składki, której podstawą jest minimalne wynagrodzenie. Wsparcie może mieć formułę zaliczki lub refundacji poniesionych kosztów.
3. Dotacja w ramach wsparcia bądź powierzenia realizacji zadania publicznego z obszaru pożytku publicznego na mocy ustawy o działalności pożytku

publicznego i o wolontariacie. Z tego wsparcia korzystać może organizacja pozarządowa, kościelna osoba prawna, spółdzielnia socjalna bądź spółka non-profit. Jednak tego typu dotacja nie może dotyczyć wsparcia w obszarze prowadzonej przez dane podmioty działalności gospodarczej, a jedynie w obszarze działalności społecznej.

4. Zlecenie wykonania usługi bądź dostarczenia towaru w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych, z możliwością wykorzystania klauzul społecznych, wspierających inkluzję zawodową osób wykluczonych. Dotyczy to wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w tym podmiotów ekonomii społecznej.

5. Pożyczka, gwarancja lub poręczenie na realizację zadań w sferze pożytku publicznego, na zasadach określonych w odrębnych przepisach (Ustawy o finansach publicznych i Ustawy o samorządzie gminnym).

Jak samorząd może pozafinansowo wspierać przedsiębiorczość społeczną w danej gminie?

Do pozafinansowych form wsparcia przedsiębiorczości społecznej należą:

1. Na mocy ustawy o działalności pożytku publicznego możliwe jest udostępnienie przez samorząd lokalu, budynku lub działki pod działalność, w formie najmu lub dzierżawy, w przypadku organizacji pożytku publicznego możliwa jest również bonifikata od ceny rynkowej, przy kupnie nieruchomości.

2. Na mocy ustawy o gospodarce nieruchomościami możliwe jest bezprzetargowe przekazanie nieruchomości osobom prawnym, które prowadzą działalność charytatywną, opiekuńczą, kulturalną, leczniczą, oświatową, naukową, badawczo-rozwojową, wychowawczą, sportową lub turystyczną, na cele niezwiązane z działalnością zarobkową, a także organizacjom pożytku publicznego na cel prowadzonej działalności pożytku publicznego.

3. Usługi lub doradztwo w zakresie finansowym, księgowym, ekonomicznym, prawnym i marketingowym dla spółdzielni socjalnej – mogą być sfinansowane przez jednostkę samorządu terytorialnego z jej budżetu, w drodze uchwały.
4. Szkolenia i doradztwo, realizowane w ramach działań instytucji rynku pracy i pomocy społecznej, wykorzystujące narzędzia ekonomii społecznej, wspierające zakładanie przedsiębiorstw społecznych.
5. Współpraca przy realizacji wspólnych przedsięwzięć, projektów partnerskich (zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju).
6. Wsparcie rzeczowe w postaci np. udostępnienia sali na spotkanie czy innych zasobów (telefon, faks itp.) na potrzeby działań podmiotów ekonomii społecznej. Wsparcie pozafinansowe przedsiębiorców społecznych jest o tyle ważne, że umożliwia profesjonalizację i w konsekwencji usamodzielnienie wspieranych podmiotów.

Klauzule społeczne

Inaczej mówiąc społecznie odpowiedzialne zakupy. Rozumiem to można w sposób następujący. NIE WYMAGA TO nakładów finansowych ze strony samorządu (dość powszechne obawy typu: a ile muszę ja (JST) do tego dołożyć?). Nie jest prawdą że coś do tego trzeba dołożyć, w wydatkach bowiem każdego samorządu znajdują się środki na zakup towarów i usług, niezbędnych do funkcjonowania różnych jednostek administracyjnych oraz związanych z inwestycjami. Są one niejednokrotnie większe niż środki przeznaczone na pomoc społeczną czy aktywizację zawodową. Dokonując zakupów możemy kierować się jedynie ceną – jest to dość powszechna praktyka, jako bezpieczna z formalnego punktu widzenia, lecz możemy również dobierać – dzięki zastosowaniu klauzul społecznych – takich oferentów, którzy przy okazji realizacji usług czy produkcji towarów, zagwarantują realizację celów

społecznych. Jest to rozwiązanie o tyle korzystne, że pozwala na realizację zadań gminy czy powiatu, a równocześnie jest neutralne finansowo z punktu widzenia budżetu samorządu. Odpowiedzialne zakupy to również kwestia zrównoważonego rozwoju – wspieranie lokalnych wytwórców przekłada się na stabilny rozwój lokalnej społeczności. Pamiętać też należy, że warunkiem realizacji zamówienia lub kryterium oceny oferty może być nie tylko zatrudnienie osób wykluczonych, ale też cechy związane z jakością oferowanych towarów i usług (np. certyfikaty ekologiczne) oraz warunki wykonania zlecenia (np. przeprowadzenie konsultacji społecznych przed opracowaniem planu zagospodarowania przestrzennego). Ważne, aby wszystkie klauzule były przejrzyste i nie dyskryminowały oferentów. A mądrze wykorzystywane są bardzo skutecznym narzędziem realizacji polityki społecznej.

Spis treści

	str.
Wstęp	3
Finansowanie bezzwrotne i zwrotne działalności spółdzielni społecznych, podstawowe pojęcia i różnice	7
 Część I. <u>Finansowanie bezzwrotne spółdzielni społecznych</u>	
Rozdział 1.	
Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	10
- Priorytet IV	
Rozdział 2.	
Program Operacyjny Kapitał Ludzki	12
- Priorytet VI	15
- Priorytet VII	16
Rozdział 3.	
Wsparcie z Funduszu Pracy	18
Wsparcie z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	19
 Część II. Finansowanie zwrotne spółdzielni społecznych	
Rozdział 1. Regionalne fundusze pożyczkowe	
- Pozarządowy Fundusz Pożyczkowy	23
- Towarzystwo Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych (TISE) – pożyczki dla spółdzielni społecznych	25
- Polsko Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich (PAFPIO)	28
- Fundusz pożyczkowy dla ekonomii społecznej (BGK)	31
Rozdział 2. Wsparcie JST	34
-Klauzule społeczne	37
Literatura	40

Literatura:

1. Materiały własne
2. Dokumentacja konkursowa POKL www.mazovia.eu oraz FIO www.pozytek.gov.pl
3. Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych www.tise.pl
4. Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy inicjatyw Obywatelskich (PAFPIO) – www.pafpio.pl
5. Współpraca samorządu z ekonomią społeczną - jak to robić?
ILONA GOSK, MAGDALENA HUSZCZA, EWA ROŚCISZEWSKA,
CEZARY MIŻEJEWSKI, KRZYSZTOF CIBOR – www.ekonomiaspoleczna.pl
6. Mechanizmy inżynierii finansowej w podnoszeniu efektywności absorpcji środków UE i ich znaczenie w polityce spójności po 2013 roku – MRR oraz IBNGR
7. Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych <http://89.161.223.231/psfp/funduszwepolsce/funduszwepolsce.php>
8. Polski Związek Funduszy Pożyczkowych www.pzfp.pl
9. Pozarządowy Fundusz Pożyczkowy <http://fundusz.przedsiębiorczoscspoleczna.pl/>